

EDUCAȚIA ECOLOGICĂ LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ

Mirela DUMITRESCU¹
ambasadoarea@yahoo.co.uk

MOTTO:

*„Natura vine în ajutorul tuturor părășiților.
Acolo unde totul lipsește ea se dăruie întreagă.
Ea înverzește și reinnoiește sub toate prăbuși-
rile. Ea are iedera pentru pietre și dragostea
pentru oameni.”*

(Victor Hugo)

ABSTRACT: In our approach to educating children in environmental spirit, we must necessarily „Earth Day” or „Water Day”, but simply should teach children every day, how important are simple gestures such as throwing trash where it belongs, not to leave lights on when not needed, not to drink tap water playing, to persuade parents to walk on foot or on bike and do without the car trips, even the weekend, do not fire in the forest etc.

KEYWORDS: nature, environmental scieces, „ECO”, green.

În demersul nostru de a educa pe cei mici în spirit ecologic, nu ne trebuie neapărat „Ziua pământului” ori „Ziua apei”, ci pur și simplu, ar trebui să-i învățăm pe cei mici, zi de zi, cât de importante sunt gesturile simple precum: să arunce gunoaiile acolo unde trebuie, să nu lase becurile aprinse atunci când nu este nevoie, să nu consume apă jucându-se la robinet, să-și convingă părinții să se plimbe pe jos ori pe bicicletă și să mai renunțe la mersul cu mașina, măcar în weekend, să nu facă focul în pădure, etc. Este mult mai ușor să formezi un comportament corect decât să îndrepti unul, să folosim asta într-un mod pozitiv, învățându-i pe copii că viața este una, că ea poate fi grav afectată de răul pe care îl facem naturii, poate uneori fără să vrem. Să-i învățăm pe copii să iubească mersul pe jos ori cu bicicleta, să planteze în fiecare primăvară împreună cu părinții un pom, o floare, să lase în urma lor curățenie și ordine după ce pleacă de la picnic.

¹ Grădinița Garoafa, județul Vrancea.

Copiii sunt foarte receptivi și acceptă ușor noul, înțeleg și respectă reguli, așa că în activitățile de zi cu zi și în discuțiile libere trebuie să abordăm teme ecologice. În privința celor care nu știu ce înseamnă viața și respectul pentru tot ce înseamnă ea, copiii pot fi foarte critici, ei putând deveni o „instanță” vehementă de pedepsire a celor care încalcă reguli simple de conviețuire cu natura, dând soluții care, dincolo de haiosul părerilor lor, chiar sunt capabili de a percepe o realitate gravă: deteriorarea mediului, tocmai datorită unor comportamente greșite ale adulților pe care ei, nu ar trebui să le repete. De aceea munca noastră cu copiii poate fi eficientă și poate da roade pentru că putem să-i obișnuim să aibă niște obiceiuri corecte și niște comportamente salutare.

Ca să ai o grădină, nu trebuie să deții spații nemărginite; cu copiii, chiar în curtea grădiniței, putem amenaja o mică grădină cu flori, putem planta pe margine câțiva copaci și îi putem mobiliza în a avea grijă de acestea, lucrând sub îndrumarea noastră pentru a transforma micul spațiu prins între betoane, într-o oază de verdeață. Organizând o expoziție de desene pe asfalt, putem observa cum se conturează cu cretă colorată tot ce-i mai frumos, ceea ce reprezintă viața simplă și adevărată, elemente și imagini ce apar mai tot timpul în desenele copiilor de pretutindeni: flori și copaci, copii jucându-se, soare și păsări ale cerului, ape și curcubeie, și realizăm cât de ușor pot copiii să învețe comportamentele corecte. Putem spera că învățându-ne copiii să înțeleagă rostul educației ecologice, ei vor fi mai atenți cu mediul, că vor ști să respecte viața, vor putea deține controlul asupra poluării, distrugerii și agresiunii în general a planetei.

Câteva activități ECO, pot fi realizate mereu cu cei mici și, putem spune că pot avea un impact pozitiv și suficient de puternic pentru ca fiecare copil să-și însușească o serie de comportamente pozitive. Astfel, noi am realizat acțiuni de colectare a deșeurilor, de curățare a parcului din apropierea grădiniței, înfrumusețarea spațiului verde din curtea grădiniței, amenajarea unui colț verde în sala de grupă, realizarea de lucrări și expoziții cu tematică „Eco”. Ceea ce am încercat de asemenea, a fost să atragem în acțiunile noastre și părinți ori frați mai mari ai copiilor, iar sprijinul, a venit necondiționat.

„Copacii sunt efortul nesfârșit al Pământului de a vorbi cu cerul”, Rabindranath Tagore, poet, dramaturg și filosof indian. Ca profesor în învățământul pre-primar, încerc în permanență să induc celor mici, dragostea pentru mediu, pentru natura vie din jurul lor, să o și cunoască prin

experiențe directe: excursii, drumeții, experimente prin care copiii pot să-și îmbogățească mereu cunoștințele, dar și să înțeleagă faptul că natura este un tot în care atunci când o verigă se rupe, tot echilibrul acesteia este „dat peste cap”. Dreptul la viață însă, trebuie să-l menținem prin însăși atitudinea noastră față de tot ceea ce ne înconjoară și ne ajută pe noi să trăim, iar prin activitatea noastră didactică, prin programe educaționale eficiente și permanente, putem să-i facem pe copii să perceapă corect și responsabil gesturile lor și ale altora față de mediu; niciodată nu e prea devreme pentru a învăța aceste lucruri.

Copiii au o mare disponibilitate pentru a explora lucruri noi și necunoscute, pentru a învăța, pentru a cerceta; descoperirea micro și macrocosmosului pentru ei, e o adevărată incursiune într-un basm fără sfârșit, în care ei sunt întotdeauna personajele principale. Din experiența noastră, putem spune că atunci când îți dorești să transmiți astfel de informații de natură ecologică, bazându-te pe metode și mijloace didactice potrivite, chiar se pot obține rezultate vizibile și eficiente ca și finalitate, cu copiii preșcolari. Există o multitudine de acțiuni pe care le putem realiza cu ei pentru educația lor ecologică, comunicarea fiind întotdeauna punctul de pornire în tot. Astfel și în sensul acțiunilor de care vorbim, comunicarea cu ei, explicațiile, învățarea prin descoperire, sunt permanente și facile. Copiii sunt cei mai buni, mai fideli și mai interesați receptori; curiozitatea lor nu ia sfârșit niciodată. Astfel, explorarea directă și descoperirea „pe viu” de către copii a unor fenomene sau a unor transformări, îi va face pe aceștia să debordeze de curiozitate și de dorința de a învăța.

Așa vor putea descoperi de exemplu, frumusețea vieții într-un vas cu pământ și semințe de plante. Este genul de activitate la îndemâna oricui, simplu de realizat și necostisitor, dar cu mari beneficii în planul achizițiilor acumulate de către copii: „O bucățică din câmpul bunicilor, la noi în sala de grupă”. În acest gen de acțiuni pot fi atrași elevi din clasele incluse în parteneriate sau frați mai mari ai copiilor din grupa respectivă. Astfel, vor fi „inventate” și desenate mașini și roboți care „să curețe” parcurile, terenurile de joacă sau străzile. Vor fi folosite diverse deșeuri și materiale reciclabile ce pot fi folosite în realizarea diverselor obiecte. Acest proiect poate fi realizat și prin machete, desene, colaje, ori modelaj în plastilină sau chiar lut. Toate acestea, pot fi lucrate de către copii și împreună cu familia, ca un proiect comun, ce vor putea fi expuse în locații vizitate și de către alți copii: teatre de păpuși, săli de cultură, școli sau chiar în spații deschise (parcuri).

„Râdem, desenăm, ...suntem!” poate fi o altă activitate plăcută pentru copii și ușor de realizat. Un concurs de desene pe asfalt, pe o temă ecologică în care pot fi coopțați din nou elevi incluși în parteneriate sau frați mai mari, ai copiilor din grupa organizatoare. Concursul poate fi realizat și la nivel de grădiniță, între grupele mari și pregătitoare.

„Avertizăm” – o acțiune ce poate fi desfășurată într-un cadru mai generos, cu impact la public, de exemplu, într-un parc. Copiii desenează în prealabil afișe pe teme de ecologie care să conțină mesaje de avertizare, să sensibilizeze și să determine o atitudine corectă a oamenilor față de natură. Imaginile (desenele), vor fi așezate pe bănci (fixate cu pietre colorate) sau chiar pe aleile parcului pentru a putea fi vizualizate de cât mai mulți trecători. Temele desenelor trebuie să fie puternic sugestive pentru a atrage atenția.

„Să fim politicoși cu strada” – o activitate bazată în principal pe dialog deschis (convorbire), în cadrul căreia, copiii vor povesti întâmplări trăite de ei, care să reflecte comportamentul negativ al unor copii sau chiar al unor adulți, pe stradă: aruncatul ambalajelor de la dulciuri pe jos, aruncarea de către adulți a unor ambalaje de la țigări sau chiar pungii de la dulciuri din mersul mașinilor pe geam, scrijelirea copacilor din parcuri, ruperea florilor din straturile orașului și multe alte aspecte. După ce copiii au povestit aceste experiențe, li se va cere să formuleze și soluțiile pentru îndreptarea comportamentului celor ce au greșit față de natură. Aceasta activitate îi va ajuta pe copii să devină mai atenți cu mediul înconjurător, cu terenul de joacă, cu parcul prin care se plimbă, cu satul, orașul în care trăiesc, cu lumea vie din care fac și ei parte.

Este binecunoscut faptul că în învățământul preșcolar se respectă dreptul copilului la joc, folosindu-se în toate activitățile și acțiunile ca metodă, procedeu și mijloc de realizare în demersurilor educaționale. De aceea, există multe broșuri, cărți cu imagini bine realizate, postere, jocuri puzzle, chiar abțibilduri, ce pot constitui excelente materiale didactice pentru educația ecologică. Cu ajutorul acestora, scopul nostru va fi mai ușor de realizat, căci vom putea evita utilizarea unor termeni prea dificili pentru înțelegerea celor mici. Prin joc și prin comparații, cu ajutorul materialelor ilustrate, ei vor înțelege că orice ființă vie are nevoie de aer și de apă curată. Noi vom „deschide” drumul spre înțelegerea copiilor, dând un simplu exemplu: „Știți că vrăbiuțele vin uneori la fereastra clasei noastre? Ele n-ar putea trăi fără aer și apă curată...” Apoi, le vom putea cere să vină

cu alte exemple de vietăți care au nevoie pentru a trăi, de aceleași elemente vitale ale vieții, pentru a ajunge singuri mai apoi, la concluzia că inclusiv noi oamenii, depindem de un mediu curat, ceea ce impune respectarea unor reguli de către noi toți.

Pentru copiii preșcolari se pot organiza și desfășura activități ecologice prin care li se va explica:

- Circuitul apei în natură, care este fără sfârșit;

- Că apa e sursa vieții pe Pământ, reprezentând mediul de viață pentru multe ființe din: bălți, lacuri, râuri, mări și oceane;

- Că de multe ori, omul strică echilibrul natural și poluează apele. Cum? Chiar ei vor putea răspunde. E bine să ne bazăm și să credem în capacitatea copiilor de a înțelege din tot ceea ce văd zilnic în jurul lor, ori din emisiuni și documentare TV, internet etc.;

- Prin povești, prin joc, mulți copii vor reține că din moment ce apa și aerul sunt curate, atât ei, cât și celelalte ființe, vor putea crește și trăi frumos, va putea exista bucurie, bună dispoziție, iar vacanțele lor vor rămâne mereu amintiri de neuitat: la bunici, la munte ori la mare. Limbajul trebuie să fie simplu dar sugestiv, neîncărcat de explicații pretențioase;

- Copilul va înțelege încet încet, că plantând un copac, îi iubește și pe cei din jurul său și că natura „pictează” pentru noi, zi de zi, imagini nebănuite.

„Omul e înfrumusețat în muncă de copaci, flori, vite. Stau sub geana cerului și simt cum se înalță de la pământ viața. Clinchetul talăngilor și dangățul clopotului de aramă mă îndeamnă să mă întorc spre Dumnezeu și să-i mulțumesc că văd frumusețea”, Tudor Gheorghe a Irinei – plugar și păstor, 76 ani în 1986 – Oblogeni, Prahova.